

YARGISIZ İNFAZ

Av. Özdemir ÖZOK *

Dergimizin bu sayısında sizlere daha önce bildirdiğimiz konuda seslenmeyi görüş ve düşüncelerimi aktarmayı planlamıştım. Ancak, ülke gündemine anlaşılabilir bir biçimde düşen ve günlerdir süren Yargıtay-MİT ve karanlık ilişkilerin temsilcileri arasındaki konuşmaları içeren ses bantları, öylesine büyük bir tahribat yarattı ki, bu sayıda işlenecek konu kendiliğinden ortaya çıktı.

Sizler de tüm kamuoyu gibi, ülkemiz yargı tarihinde bir örneği daha önce yaşanmamış olan bir haber dizisini medyadan izlediniz.

Önceleri sıradan bir adli haber gibi sunulan bilgiler giderek sistemli ve örgütlü biçimde tırmandırılarak, büyük bir öfke ve linç anlayışıyla “*yargısız infaza*” dönüştürülmüştür. Başu sonu belli olmayan ve parça, parça basına sızdırılan ses bantlarının içeriği incelendiğinde, yayının belirli bir merkezden ve belirli bir amaçla yapıldığı kesin kanısına varılmaktadır.

Çünkü, usul yasalarımızda gizli bir biçimde sürdürüleceği yazılı olan hazırlık tahkikatı bu olayda “*fazlasından ziyade*” şeffaf, saydam ve aleni bir biçimde yürütülmektedir. Yargının kurucu unsuru olan savunmanın temsilcileri olarak zaman zaman yakınıcı vekili ya da sanık müdafii sıfatıyla kimi tahkikat dosyalarında ulaşamadığımız bilgi, belge ve konuşmalar bir süredir havalarda savrulmaktadır. Oysa CMUK'nun kamu davasının hazırlanmasını düzenleyen 147-170. maddelerinde tahkikatın Cumhuriyet Savcılarının yetki ve sorumluluğunda belirli bir düzen içinde ve gizli yürütüleceği ilkesi kabul edilmiştir. Çünkü, hazırlık soruşturması faaliyetinin gizli yürütülmesi, bu dönemin temel

* Türkiye Barolar Birliği Başkanı.

özelliklerinden doğan bir niteliktir. Suçun ve delillerin henüz tam olarak ortaya çıkarılmadığı bir dönemde, araştırma işlemlerinin kamuya açık yürütülmesinde zanlı kişi yanında toplumunda büyük zarar göreceği kuşkusuzdur. Yine 4422 sayılı “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu” nun “İletişimin dinlenmesi veya tespiti” başlıklı bölümünü düzenleyen 2. maddesinde dinleme koşulları hüküm altına alınmış ve “...iletişim dinlenmesi ve tespiti sırasında bu kanunda öngörülen suçların işlendiğine ilişkin şüphe ortadan kalkarsa, tedbir Cumhuriyet Savcısı tarafından kaldırılır. Bu gibi hallerde tedbir uygulaması sonucu elde edilen veriler, Cumhuriyet Savcısı’nın denetimi altında derhal ve nihayet on gün içinde yok edilir ve durum bir tutanakla belirlenir” hükmü yanında “Gizliliğin ihlali, yetkililerin sorumluluğu ve cezalandırılması” başlıklı bölümü düzenleyen 10. maddesinde “Bu kanun gereğince yürütülen işlemler ve hazırlık soruşturması sırasında alınan kararlar gizlidir. Gizliliği ihlal edenler hakkında iki yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu Kanun’un 2. maddesinin yedinci fıkrasına göre imha edilmesi gereken verileri imha etmeyenler veya bu verileri açıklayanlar veya her ne suretle olursa olsun kullananlar hakkında da aynı cezaya hükmolunur...” denilmektedir.

Bu özel düzenlemeler yanında Anayasa’nın ikinci bölümünde düzenlenen “Kişinin Hakları ve Ödevleri” başlıklı kısmın 17. maddesinde “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir..” denilmektedir. Yine aynı bölümde “Özel Hayatın gizliliği ve korunması” başlığını taşıyan kısımda “Özel Hayatın Gizliliği” madde başlığıyla 20. maddede “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya bir kaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınan merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hakim tarafından onayına sunulur. Hakim kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.” hükmü vardır.

Ulusal yasalar yanında ulusal üstü sözleşmelerde de bu konuda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. 12 Haziran 1776 günlü Virginia İnsan Hakları Bildirgesi’nin 8. maddesinde “Her insanın mahkum olunca-

ya kadar masum olduğunu" 3 Eylül 1791 günlü Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin 9. maddesinde "Herkes suçlu olduğu açıklanıncaya kadar masum sayıldığından..." biçimindeki düzenlemeleriyle kişilerin bir yargı kararı olmadan suçlanamayacağını bildirmelerine ve daha sonra kaleme alınan uluslar arası sözleşmelerde sanık hakları daha da güvencelere bağlanmış ve insanın temel haklarından olan özel yaşamın gizliliği güçlü bir biçimde güvence altına alınmıştır. Kaldı ki çağdaş ceza hukukunda ve usul hukukunda yeni bir düşünce gelişmeye başlamıştır. Bu da insanların "Lekelenmeme Hakkı" olarak belirlenmektedir. Ulusal ve uluslar üstü hukuktaki bunca gelişmelere karşın, 2004 Türkiye'sinde yaşananları kabul etmeye olanak yoktur. Kaldı ki bu haksız uygulamalara muhatap olan kişi sıradan bir yurttaş değil, ülke yargı sisteminin tepe noktasında olan bir kişidir. Bu sıradan bir kişinin uğrayabileceği muamelenin vehameti açısından önemlidir.

Kuşkusuz her yurttaş gibi yüksek mahkeme başkanı da suçlanabilir, suç işleyebilir, hakkında kamu davası açılabilir, mahkum olur yada beraat edebilir ama hiçbir zaman böyle günlerce, haftalarca gazete manşetlerinde manevi işkenceye tabi tutulamaz.

İşin en vahim tarafı da, tüm yetkililerin olayları hiçbir şey yapmadan öylece hareketsiz bir biçimde izlemesidir. Herkesin şunu çok iyi bilmesi gerekir ki, bu gün kimilerinin ses çıkarmadığı, tepki göstermediği ve öylece izlediği bu hukuk dışı uygulamalar bir gün onlar içinde geçerli olabilir.

Bunca yaşananlardan sonra, acaba Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun ya da Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun ve Yüce Divan'ın vereceği kararlar ilgililerinin itibarını ne ölçüde iade edecektir?

Her koşulda da bu sorunun cevabı olumsuzdur.

Bu gelişmeler sırasında, devlet içinde devlet olma iddiasında olan MİT teşkilatının üst düzey yöneticisinin kamuoyuna yansıyan konuşmaları da ilişkilerin ne boyutlara geldiğini göstermesi bakımından çok ilginçtir.

Bütün yöneticilerimizin söylevlerinde ve nutuklarında bir çırpıda dillendirdikleri, özgürlük, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve bunların tamamını bünyesinde taşıyan ve özümseyen "Hukuk

Devleti”nin ne kadar uzağında olduğumuzu yaşanan olaylar acı bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bu aşamada bir hususun altını da özellikle çizerek vurgulamak gerekmektedir. Yargı erkinin gücü ya da güçsüzlüğü “çek, senet tahsilatı” gibi bir ara hizmetin doğmasına neden olmuş; hukuki ihtilaflarda kaba güç kullanılmasına yol açmıştır.

Siyasal iktidarların yargıyı yıpratarak, yargı üzerindeki etkisini sürdürme çabaları yanında çeşitli kurumlarda yargı yollarının çeşitli dokunulmazlık ve koruma hükümleri ile kapatılması da büyük sakıncalar doğurmakta, toplumda “kendiliğinden hak alma” refleksi oluşturduğunu görmek gerekmektedir. Bunun en masumu kahve köşelerinde, özel sohbetlerde “dedikodu” biçiminde ortaya çıkmaktadır. En vahimi yukarıda olduğu gibi, usulüne uygun ya da uygun olmayan biçimde telefom görüşmelerinin gazete sayfalarına, televizyon ekranlarına, hiçbir kural tanımadan aksetmesi biçiminde olmaktadır. Çözüm, yargıya güvenmek ve yargıdan “kaçmamak” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bunca olumsuzluğa ve moralsizliğe rağmen geleceğe umutla bakmaktayız, en büyük gücümüz, kimilerinin yadsıdığı ama sizlerin özümseydiği ve mücadele verdiği evrensel hukuk değerlerinin ülkemizde mutlaka egemen olacağı sarsılmaz inancımızdır.